No. 1201 Zaterdag 5 Januari 1907. 24ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao 4 Januari.

De Kerkvervolging in Frankrijk.

De fransche Minister RENÉ VIVIANI heeft zich leelijk versproken. Ronduit heeft Z. Excellentie nu eens verklaard, waarom de zoogenaamde *liberalen* begonnen waren met hun hospitaal- school- klooster- en kerkvervolging. Vroeger heette het, dat men geen voorrechten meer schenken wilde aan de Katholieke Kerk. Gelijkheid van alle godsdiensten voor de wet, was de leuze. Men wilde de Kerk vrij maken van den Staat en den Staat van de Kerk. Daarom begon de Staat de Kerk te vervolgen en te berooven. En als de katholieken daarover klaagden, werden zij dompers geheeten, die geen goed begrip hadden van ware vrijheid.

Eindelijk heeft een „enfant terrible" het geheim verklapt, en voor allen, die de houding van Paus, Bisschoppen en Geloovigen al te star conservatief vonden, en het den katholieken kwalijk schenen te nemen, dat zij zich niet kalmer lieten onderdrukken en berooven, duidelijk gemaakt, wat men te verstaan had onder die scheiding van Kerk en Staat.

Minister Viviani zeide in volle vergadering, gezeten aan de regeeringstafel: Wij willen de godsdienstloosheid.

Wij hebben ons tot taak gesteld het geloof uit het hart der menschen te verbannen. Wij hebben tot de misdeelden gezegd, dat de lichten des Hemels zijn uitgedoofd en dat er boven de wolken niets meer is."

Hoe jammer, dat het geheim drijven der anticlericalen, zoo zorgvuldig verborgen gehouden, daar nu op eens in volle vergadering verklapt werd door iemand die het weten kon. De liberalen zaten erg verlegen en den volgenden dag trachtte Minister Briand het weer goed te praten en zeide: De staat, wereldlijk en republikeinsch, is aan de Katholieken vrijheid van geweten verschuldigd, met het recht in volkomen onafhankelijkheid hun godsdienstige leerstellingen te uiten door uitwendige manifestatiën, welke men hun eeredienst noemt.

Een wet, welke de uitoefening dezer vrijheid van geweten, zooals ik die zooeven beschreef, niet verzekerde, zou een wet zijn van verdrukking en tyrannie."

Men zou geneigd wezen den heer BRIAND dank te brengen voor deze echt liberale, loyale opvatting, maar laat ons het hoofd niet buigen om zoo gemakkelijker ons een strik om den hals te laten werpen. Hoort slechts wat BRIAND verder verklaart.

„De Staat is noch godsdienstig, noch anti-godsdienstig; hij is *a-religieus*. (zonder godsdienst.) Hij staat tegenover een belangrijke gemeenschap van geloovigen, die zich noemt de *Katholieke Kerk*."

Minder ruw en grof dan VIVIANI, maar even duidelijk als deze, zegt dus BRIAND, dat de scheidingswet ten doel heeft, niet de Kerk van den Staat te scheiden en *naast* elkander te plaatsen, maar allen godsdienst uit den Staat te bannen en zich te stellen *tegenover* de Katholieke Kerk

Hoe juist heeft Rome van het begin af ingezien, dat het moedwillig verbreken van het Concordaat niet moest leiden tot een eerlijken modus vivendi, maar tot een geniepigen strijd tegen de Kerk, tot een openlijken oorlog tegen God. Daarom, en daarom alleen wist Rome van geen wijken en mocht het geen enkel punt toegeven, omdat het ging om de hoogste, de heiligste rechten van God zelf.

„Maar het spreekt nu toch van zelf, sprak Ds TALMA in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, den 29sten Nov. ll., dat, wanneer God is de souverein boven alle souvereinen, wanneer de grondslag van onze staatkundige, van onze maatschappelijke en van onze persoonlijke vrijheid ten slotte voor ons hierin is gelegen, dat wij, boven de rechten die de Staat ons verleent, erkennen de roeping die God ons geeft in ons leven, dan kan het niet anders dan dat, als iemand ons zegt, die roeping hebt gij buiten u te stellen als gij u met staatkunde bemoeit, hij den grondslag aanrandt waar alles op rust, de beteekenis die niet de godsdienst, maar die God voor het wereldleven heeft." (*Handelingen.*)

Vrij algemeen wordt tegenwoordig, althans buiten Frankrijk, het heilloos plan der Kerkvervolgers begrepen. Maar dwingt het helder inzicht van Rome geen eerbied af, waar men den sluwen toeleg der vijanden doorschouwde van af den beginne, niettegenstaande een groep der hoogstgeplaatste katholieken uit Frankrijk den Paus een tegenovergesteld advies meenden te mogen geven en hem smeekten toch maar toe te stemmen. De argelooze goede trouw dezer 24 heeren ging te ver; maar Rome weet door een ondervinding van eeuwen, hoe sluw en listig de vijanden der Kerk dikwijls te werk gaan. Rome was voorzichtig en overwoog in stilte met kalme vastberadenheid en raadpleegde de geschiedenis.

De list werd doorschouwd. Het ging tegen God en zijn Gezalfde. Ieder overleg was verder onmogelijk. Pal stond de Paus en wist van geen wijken, omdat hij begreep, dat men hem wilde op zijde dringen om zich te werpen op God.

Zooals men weet, had de H. Stoel aan de Katholieken de oprichting der door de Scheidingswet ingestelde „vereenigingen voor den eeredienst" verboden, wijl deze inbreuk maakten op de Goddelijke inrichting der Kerk en daardoor de Staatsraad als hoogste rechter op zuiver kerkelijk en dogmatisch gebied in de plaats werd gesteld van den Paus. De bisschoppen schaarden zich eensgezind — geen enkele uitgezonderd — aan de zijde van den H. Stoel, en de pogingen van den „Matin"-journalist Henri Des Houx en van eenige gemeenteraden om door het oprichten der bedoelde verboden vereenigingen een scheuring in de Kerk te verwekken, leden volkomen schipbreuk.

Intusschen had de Paus in de Encycliek „Gravissimo" den bisschoppen bevolen te trachten de uitoefening van den eeredienst te verzekeren op de grondslagen van het algemeene recht, die in dit geval waren neergelegd in de wet op de vereenigingen, uitgevaardigd in 1881. Deze wet nu bepaalt, dat telkens vóór het houden eener vergadering daartoe verlof moet worden aangevraagd. Zouden de Katholieken, of liever: zouden de priesters, die voortaan in de met beslag belegde kerken slechts *geduld* zullen worden door de genade van den Staat en desnoods onder politietoezicht, als vertegenwoordigers van een onttroond gezag, dat op de kerk en de kerkgoederen alle rechten heeft verloren, zouden de priesters voor elke te houden godsdienstoefening de vereischte aangifte moeten doen? Wel neen, zeide de zoogenaamd vredelievende en toeschietelijke minister Briand, dat behoeft niet! En in zijn vurig verlangen om de Katholieken der Fransche parochiën als het ware zonder dat zij-zelve het bemerkten, in te deelen in „vereenigingen voor den eeredienst", om hen te doen berusten in een toestand, die voor de geloovigen uiterlijk weinig of niets, maar voor de leerende Kerk — de Paus en Bisschoppen — alles veranderen en aan haar Goddelijke rechten en haar wettig gezag een doodelijken slag toebrengen zou, bepaalde de minister in een circulaire — niet dat de aangifte achterwege kon blijven, doch — dat zij slechts eenmaal zou behoeven te geschieden in het geheele jaar. Dat kon de pastoor bijv. doen, wanneer hij met Nieuwjaar aan de autoriteiten zijn Nieuwjaarswensch ging aanbieden! Doch geschieden *moest* de aangifte. De Staat eischte de erkenning, dat hij in de kerk voortaan de macht had. De overgroote meerderheid der bisschoppen achtte dezen eisch zóó bedenkelijk, dat zij aan hare geestelijkheid onder dit opzicht geen instructie durfde geven. Slechts Zijne Eminentie kardinaal Lecot, aartsbisschop van Bordeaux, en Mgr. Germain, bisschop van Toulouse, meenden met dezen eisch vrede te kunnen hebben en machtigden hunne geestelijkheid tot het doen der aangifte eenmaal in het jaar, „daar zij een eenvoudige maatregel van bestuur was", die noch het prijsgeven van eenig recht noch het toelaten van vreemden invloed op de uitoefening van den eeredienst" inhield.

De H. Stoel zag echter verder en heeft ten tweeden male door zijn energiek optreden een zuiveren toestand geschapen en aan BRIANDS heimelijke, huichelachtige, perfiede plannen den bodem ingeslagen. De „Croix" deelde mede, dat de H. Stoel het doen van de jaarlijksche aangifte had verboden. Dit bericht stond te lezen in alle bladen van Frankrijk en werd bevestigd door een communiqué van Mgr. Gauthey, bisschop van Nevers, die als naschrift bij door hem gegeven instructies aan zijn geestelijkheid het volgende mededeelt:

„Dit herderlijk schrijven was reeds afgevaardigd, toen ik langs ambtelijken weg bericht ontving, dat de H. Stoel de aangifte, bedoeld in de circulaire van den minister van Eeredienst, gedateerd 1 December, niet veroorlooft. Derhalve verbied ik U de bedoelde aangifte te doen en beveel U de godsdienstoefeningen voort te zetten als naar gewoonte."

Wat een listig drijven van Briand om langs allerlei sluipwegen toch te komen tot de „vereenigingen voor den eeredienst", om in de kerken den baas te spelen en priesters en geloovigen en godsdienstoefeningen geheel over te laten aan de macht en de willekeur der Regeering. De kerken? De minister zal ze voorloopig geopend en voor haar bestemming behouden laten, maar de goederen der kerken belegt hij met beslag.

De priesters? Zij zouden in die kerken hun heilige bediening mogen uitoefenen, mits zij maar erkenden daar te zijn niet volgens goddelijk recht, krachtens hun H. Wijding, maar bij wijze van privilege van den Staat, geheel en al afhankelijk van diens goedduunken.

De pastorieën en bisschoppelijke woningen? Zij moeten worden ontruimd of anders door hun bewoners van den Staat of de gemeente worden gehuurd tegen geldelijke vergoeding — een bepaling die, naar de „Figaro" opmerkt, vooral op honderden arme plaatsjes van het platteland, waar de pastoors nauwelijks in hun onderhoud kunnen voorzien en in andere honderden gemeenten, waar de geestelijkheid staat tegenover fel-sectarische gemeentebesturen, gelijkstaat met een bespotting. De seminaries? Ja, vooral de seminaries! Op deze kweekscholen van toekomstige priesters heeft de Regeering het even scherp gemunt als op de bisschoppen. Vandaar dat Briand, die het in de laatste weken circulaires heeft laten regenen, bepaalde dat het voortbestaan van seminaires buiten „vereenigingen voor den eeredienst" om niet kon worden geduld, aldus een nieuwe poging wagende om tot het oprichten van die „vereenigingen" te geraken. Het antwoord op deze sluwe en plaagzieke taktiek tot het verwekken van scheuring in de Kerk is geweest het verbod van den H. Stoel tot het doen der jaarlijksche aangifte; daardoor zijn Briand alle troeven uit de hand geslagen; daar door ziet hij en zijn consorten, de Kerk in Frankrijk met den Paus, haar wettig hoofd, tegenover zich als een leger geschaard in slagorde, niet bezield met vijandige bedoelingen, maar gereed tot verdediging van onaantastbare en onbetwistbare rechten.

Het pauselijk bevel was reeds gegeven, toen de Regeering een nieuwe list had uitgedacht. Ook wat de seminaries betreft, wilde zij toegeeflijk zijn, of liever schijnen. „Indien de groot-seminaries", zoo luidt de allerjongste circulaire van Briand, „mochten willen treden uit het bijzondere kader, waarbinnen zij tot dusverre waren opgesloten en indien zij, in plaats van louter godsdienstige instellingen te blijven, wier uitsluitend doel het is in den eeredienst te voorzien door de vorming van priesters, zich voorstelden gewone instellingen van bijzonder on-

derwijs te worden, waar men de godgeleerdheid en de aanverwante wetenschap zou onderwijzen, dan zouden zij, ten einde zich aldus te vervormen, zich dienen te onderwerpen aan de wetten op het hooger onderwijs, uitgevaardigd op 12 Juli 1875 en 18 Maart 1880". En wat de klein-seminaries betreft, ook deze zouden moeten worden instellingen van bijzonder middelbaar onderwijs en zich inrichten overeenkomstig de bepalingen der wet van 15 Maart 1850. Aan de seminaries zou dan in elk geval het karakter van katholieke instellingen worden ontnomen; de band tusschen den bisschop en de kweekplaatsen zijner toekomstige geestelijkheid zou door den Staat worden verbroken en aldus zou laatstgenoemde toch gedeeltelijk zijn doel bereiken bij zijn poging om de uitoefening van den eeredienst — waarvan de vorming der toekomstige priesters een belangrijk deel uitmaakt — onder zijn macht te krijgen. Deze ministerieele „concessie" werd gepubliceerd even nadat het pauselijk bevel betreffende de aangifte was bekend geworden. Zij is gevolgd door een in den ministerraad genomen besluit om tegen de geestelijkheid, indien zij de aangifte nalaat, gerechtelijke vervolgingen in te stellen. Dat staat gelijk met de aankondiging van het verbod der uitoefening van den eeredienst in de kerken, met aankondiging van den godsdienstoorlog.

Toen het trouwelooze Albion met zijn overmacht het goede recht van Transvaal onderdrukte, gevoelde geheel de beschaafde wereld dat hier onrecht werd gepleegd.

Zal het zelfde rechtsgevoel thans spreken, nu de Katholieke Kerk wordt aangevallen minstens op even onredelijke en listige wijze?

(*Wordt vervolgd*).

ONZE BEGROOTING

IN DE

TWEEDE KAMER.

ALGEMEENE BERAADSLAGING.

Vervolg en Slot.

De heer Fock Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! Evenals den geachten vorigen spreker, heeft het mij leed gedaan dat de eerste geachte spreker een critiek op het beleid van den Gouverneur van Curaçao heeft uitgeoefend, omdat die critiek ten eenenmale ongegrond en onbillijk is. Gaarne sluit ik mij aan bij de hulde door den geachten afgevaardigde uit Enschedé aan den Gouverneur gebracht. Want een ieder die zijn werk ziet en kan beoordeelen, moet erkennen, dat deze Gouverneur met grooten ijver en toewijding de belangen behartigt, welke hem zijn toevertrouwd.

Welke zijn nu de grieven van den heer van Vuuren tegen den Gouverneur?

Vooreerst zou hij, op het schip, een programma hebben opgemaakt voor onderwijs en landbouw, maar aan den handel niet hebben gedacht.

Zonder twijfel heeft de Gouverneur erkend, dat de landbouw op Curaçao van groot belang is en er dan ook naar gestreefd dezen te bevorderen. Ik hoop, dat hij daarin zal slagen.

In de tweede plaats heeft hij erkend, dat het onderwijs niet mag worden onderschat en ik twijfel er dan ook niet aan, of de heer van Vuuren zal dit niet betwisten

Maar wat den handel betreft, geloof ik niet, dat hem iets valt te verwijten. Men kan er hem toch geen grief van maken, dat er moeilijkheden zijn gerezen met Venezuela. Bestonden deze dan vroeger niet, en moet men niet erkennen, dat juist in den laatsten tijd, dank zij het verstandig en beleidvol optreden van den Gouverneur, daarin enorme verbetering is gekomen?

De geachte afgevaardigde knikt van ja en hij heeft het trouwens zelf gezegd.

De Gouverneur heeft dan ook bewerkt, dat de belemmerende bepalingen voor den handel gedeeltelijk werden weggenomen en wij danken verder aan zijn initiatief, dat op Curaçao is erkend de Venezolaansche consul, wat den handel door vereenvoudiging van de formaliteiten met scheepspapieren niet weinig heeft vergemakkelijkt.

Ik geloof dus, dat den Gouverneur geen grief kan worden gemaakt; hij heeft gedaan wat hij kon en wanneer er nog moeilijkheden met Venezuela bestaan, kan dit hem niet verweten worden.

Een tweede punt, wat den geachten afgevaardigde aanleiding gaf tot critiseeren, is geweest de houding van den Gouverneur tegenover den vroegeren Kolonialen Raad. Ik ben het geheel met den heer van Kol eens, dat het beter geweest ware, wanneer men die zaak maar had laten rusten. Deze is toch verleden jaar afgedaan en sedert een jaar is er dan ook een andere Koloniale Raad. Welk nut kan het nu hebben de woorden en wederwoorden nog eens op te halen, welke de leden van den vorigen Raad elkander toevoegden? Bovendien geloof ik, dat het hier ook niet de plaats is voor dergelijke beschouwingen en wanneer ik verleden jaar als mijn indruk heb weergegeven, dat de houding van den Raad te wijten was aan de inkomstenbelasting, dan had ik daartoe aanleiding gevonden in het voorloopig verslag van den toenmaligen Raad. Ik beveel den geachten afgevaardigde aan dat verslag nog eens door te lezen; hij zal dan zien, dat de indruk gerechtvaardigd was.

Zou het nu verstandig geweest zijn die zaak te laten loopen en niet tegen te houden, waar men bij de voordracht, welke de heeren maakten, reeds dadelijk kon zien dat zij geen effect kon hebben, omdat het slechts personen gold die men wist, dat toch allen zouden bedanken?

Te recht heeft de heer van Kol gezegd, dat, al is op voordracht van den Gouverneur, de nieuwe Raad benoemd, daarom deze nog niet alles goed vindt wat de Gouverneur voorstelt. De leden hebben wel degelijk hun eigen meening, wanneer zij in den raad optreden.

Verder heeft de geachte afgevaardigde het beleid van den Gouverneur afgekeurd in zake de districtsmeesters, maar mag ik den geachten afgevaardigde doen opmerken, dat de Raad zonder hoofdelijke stemming, dus met algemeene stemmen, dezen post heeft goedgekeurd. Zou het nu niet moeilijk hebben aangegaan dat de Minister, in strijd met dit algemeen genomen besluit, dezen post van de begrooting had afgenomen?

Bovendien het geldt hier een aangelegenheid waarvoor men op de hoogte moet zijn van de plaatselijke omstandigheden en die het dus beter is te beslissen in overeenstemming met de algemeene opinie van den Kolonialen Raad dan in strijd daarmede.

Wat nu aangaat mijn gevoelen, dat ik ten aanzien van den post voor topographische opnemingen moest afwachten het oordeel daaromtrent van den landbouwkundige, ik meen dat het juiste standpunt is dat die autoriteit er het best over kan oordeelen.

Dat de post van f 1000 voor de detacheering van de ambtenaren weder op de begrooting is gebracht, is in overeenstemming met den wensch, die hier in deze Kamer bij herhaling is uitgesproken. Zoowel ten aanzien van Suriname als van Curaçao heeft men er hier steeds op aangedrongen, dat de ambtenaren van daaruit nu en dan worden gedetacheerd naar Nederland, ten einde aldus te verkrijgen een goed onderlegd ambtenarenkorps.

Er zijn dan ook reeds voorbeelden van detacheering, juist van Curaçaosche ambtenaren, die zeer goed gewerkt hebben. Het zou dan ook niet verstandig zijn daarop terug te komen en thans een einde aan die detacheeringen te maken.

De geachte spreker heeft voorts betoogd, dat er bezuinigd moest worden.

Zeer zeker, ook ik zou gaarne zien dat de begrooting van Curaçao verminderd kon worden, en dat er geen subsidie uit 's Rijks schatkist noodig was, maar als de geachte spreker van bezuiniging wil spreken en er den Gouvernenr een verwijt van wil maken dat hij geen bezuinigingen voorstelt en dat er dus geen bezuinigingen tot stand komen, dan moet hij van zijn kant aantoonen welke bezuinigingen hij wil.

In de stukken is duidelijk met feiten aangetoond, dat de verleden jaar voorgestelde bezuinigingen ten deele niet mogelijk zijn, ten deele geen bezuinigingen zouden zijn.

Door voor de 3 eilanden één gezaghebber te nemen zou men niet tot vermindering van kosten komen. Men zou dan toch op elk van die eilanden weder autoriteiten moeten hebben; ook zou de gezaghebber tusschen de verschillende eilanden moeten reizen en dit zou aanleiding geven tot allerlei reiskosten. Het resultaat van het onderzoek, dat te dier zake heeft plaats gehad, heeft aangetoond, dat het niet zou leiden tot bezuiniging maar tot verhooging der uitgaven.

Men vergete ook niet, dat zulk een gezaghebber op een eiland eigenlijk alle mogelijke betrekkingen er bij waarneemt. Wanneer men nu voor de 3 eilanden slechts één gezaghebber neemt, dan zal men voor die andere functies weder ambtenaren hebben aan te stellen.

Wat betreft het denkbeeld van den heer van Vuuren om een gemeenteraad in te stellen, in het algemeen ben ik voorstander van dergelijke decentralisatie, maar dergelijke gemeenteraad zou weder leiden tot aanstelling van nieuwe ambtenaren, die natuurlijk ook kosten zullen medebrengen.

Ik meen, dat ik bij de Kamer niet zou slagen met voorstellen in dien geest welke tot verhooging van het subsidie zouden leiden.

De heer van Kol heeft gesproken van de raden van politie en heeft er op aangedrongen, dat er met hen meer rekening zou worden gehouden.

Voor zoover mij door den Gouverneur ter zake is gerapporteerd, wordt de begrooting voor zooveel zij het betreffende eiland aangaat, voorgelegd aan de raden van politie en wordt hun meening daarover gevraagd.

Ik erken gaarne, dat het wenschelijk is met hun meening rekening te houden en ik zal ook den Gouverneur in overweging geven om, waar het noodig is, nog meer op de wenschen der raden van politie te letten.

Dat het wenschelijk zou zijn dien raden van politie ook schadeloosstelling toe te kennen, is tot nu toe niet gebleken. Waar er niet om gevraagd is, is er geen aanleiding onzerzijds daarop aan te dringen.

De heer van Kol meent, dat om tot bezuiniging te komen, het noodig is het Regeeringsreglement te herzien, juist met het oog op de verschillende gezaghebbers.

Wanneer het daarop slechts aankwam, zou het niet moeilijk zijn dat tot stand te brengen, maar zooals ik zooeven reeds zeide, het beperken van het getal gezaghebbers kan geen bezuiniging geven. en zal misschien veeleer leiden tot verhooging van uitgaven.

De geachte afgevaardigde de heer van Kol heeft voorts eenige wenken gegeven en ook gesproken over de telkens hier ter sprake gekomen zaak van Santa Barbara. Ik meen, dat het beter is die aangelegenheid te bespreken wanneer de Mijnwet, die bij de Kamer is ingediend, hier in behandeling zal komen. Ik geef echter den geachten afgevaardigde gaarne de verzekering, dat verzoeken om vermindering van uitvoerrechten en dergelijke niet zullen leiden tot het uitstellen van de maatregelen die genomen kunnen worden. Maar dit neemt niet weg, dat, wanneer dergelijke verzoeken worden gedaan, ze zullen moeten worden overwogen, en dat zal moeten worden nagegaan of het mogelijk is het uitvoerrecht minder dan 10 pct te doen zijn, zooals nu het geval is.

Wat de model-plantages en zoutwinning betreft, waarover de geachte afgevaardigde heeft gesproken, ik erken het hooge belang van dergelijke voorstellen en zal die aan den Gouverneur overbrengen.

De geachte afgevaardigde heeft nog verschillende wenschen geuit ten aanzien van de kleine eilanden.

Hij heeft in de eerste plaats gesproken over Aruba en verzocht desnoods te verbieden, dat de bevolking van daar naar de ongezonde streken van Suriname bij den spoorweg zal gaan werken. Ik geloof neit, dat het noodzakelijk zal zijn dit te verbieden, want, zooals de geachte afgevaardigde zelf heeft betoogd, de resultaten van degenen die er zijn heengegaan, zijn zeer ongunstig geweest. Of een verbod kan worden uitgevaardigd, meen ik te mogen betwijfelen, maar ik acht het ook niet noodig, omdat die trek wel niet meer zal voorkomen.

Wat de visscherij betreft, het rapport daarover van dr. Boeke is in studie, en het kan zijn, dat dit aanleiding geeft om met voorstellen te dier zake bij de Kamer te komen. Bij de volgende begrooting hoop ik daarop terug te komen.

In hoever het juist is, dat de politie op Bonaire niet voldoende is, kan ik niet beoordeelen; er zijn daarover geen klachten ingekomen. Het spreekt vanzelf, dat de Gouverneur nota zal nemen van hetgeen te dien opzichte hier is gezegd.

Wat het hire-out op St. Eustatius betreft, indien dit werkelijk bestaat, is het een bijzonder treurige zaak en het spreekt vanzelf, dat de Gouverneur in het hier gesprokene aanleiding zal vinden om te onderzoeken, of inderdaad feiten als zijn aangehaald zich voordoen en zal zorgen, dat er een einde aan zal komen. Dergelijke daden kunnen en mogen niet worden geduld.

Ik meen hiermede de verschillende opmerkingen te hebben beantwoord.

De heer van Vuuren: Mijnheer de Voorzitter! De natuur gaat altijd boven de leer.

De geachte afgevaardigde uit Enschedé behoort tot een partij die een grooten afkeer heeft van de antithese, maar wanneer ik hier op de meest zakelijke gronden critiek uitoefen op het beleid der regeering op Curaçao, zonder het woord katholiek ook maar uit te spreken, krijg ik van den geachten afgevaardigde zonder dat hij zich verder met mijn argumenten veel inlaat, ten antwoord: dat is een katholieke actie, en daarmede is ze natuurlijk geoordeeld!

Mag ik den geachten afgevaardigde uit Enschedé, die op Curaçao beter dan ik bekend is, vragen, of bijv. de handel, die klaagt over de maatregelen, door Venezuela genomen, in hoofdzaak in handen van Katholieken is? Mag ik hem vragen of de Koloniale Raad, die het vorig jaar ontslag had genomen, zooveel katholieken telde? Hij zal het misschien beter weten, maar, ben ik wel ingelicht, dan hadden daarin hoogstens twee leden zitting, die bij den burgerlijken stand als zoodanig waren ingeschreven. Mag ik hem vragen of de Koloniale Raad nu in meerderheid Katholiek is? Of weet hij niet dat er slechts één Katholiek in zitting heeft?

Ik geloof, dat ik zoo verder zou kunnen gaan, hoewel ik erken, dat er ook bij de Katholieken ontstemming heerscht, maar ik zou den geachten afgevaardigde wel willen vragen, waar hij gewoon is met zooveel warmte voor de inlanders in Indië op te komen en daarbij dan bepleit, dat met de belangen van allen worde gerekend, of hij ook niet vindt, dat er reden is om een beetje met de Katholieke gevoelens rekening te houden, waar er op een bevolking van 54000 zielen in Curaçao 45000 den Katholieken godsdienst belijden.

De geachte afgevaardigde heeft gezegd, dat ik geen open oog zou hebben voor de algemeene belangen der kolonie. Ik wil er op wijzen, dat ik aan het slot van mijn rede heb aangedrongen op het nemen van maatregelen in het belang van de oeconomische verheffing, en heb gezegd, dat ik het nemen dier maatregelen niet zou beschouwen als ingaande tegen de bezuiniging. Ik zal bovendien, wanneer het desbetreffende artikel aan de orde komt, toonen voor de oeconomische belangen een open oog te hebben.

Wat den handel betreft, heeft de heer van Kol, gevraagd of ik maatregelen kan aanwijzen, die den handel zouden kunnen bevorderen. Dat te doen ligt niet op mijn weg. Ik heb er alleen op grond van hetgeen ten aanzien van Venezuela is gebeurd, op gewezen — en de Minister heeft dit ook niet tegengesproken — dat door de Regeering van Curaçao aan Venezuela reden tot ontstemming is gegeven en dat met die ontstemming de maatregelen van Venezuela tegen onzen handel samenvallen.

Indien de geachte afgevaardigde, de heer van Kol, wijst op hetgeen is gebeurd onder Guzman Blanco, wil ik er de aandacht op vestigen, dat zoo die dertig additioneele percenten nog bestaan, de maatregelen, welke ik heb besproken, van jongen datum zijn en volgens het Koloniaal Verslag in het afgeloopen jaar hun nadeeligen invloed op den handel hebben gehad. Ik heb er op aangedrongen, dat van Regeeringswege zou gedaan worden, wat mogelijk is om die maatregelen ingetrokken te krijgen. Het heeft mij wel verwonderd, dat de heer van Kol hierbij niets anders heeft te antwoorden gehad dan dat zijns inziens die maatregelen van de zijde van Venezuela wel zijn te verdedigen.

Nu de Koloniale Raad. De heer van Kol heeft gezegd, dat ik als verstoorder van de gemoederen optreed en oude koeien uit de sloot haal. Mag ik den geachten afgevaardigde vragen hoeveel oude koeien hij wel op zijn stal heeft, indien het een oude koe is, wanneer ik een ontslag van den Kolonialen Raad bespreek, dat het vorige jaar is voorgekomen en waaromtrent bij de behandeling van de vorige begrooting in deze Kamer de bijzonderheden niet bekend waren, zoodat het in hoofdzaak in de Eerste Kamer is behandeld? En als de geachte afgevaardigde zegt, dat ik tracht de gemoederen, die tot rust gebracht zijn, in beroering te brengen, dan verwijs ik hem naar een zijner partijgenooten, die gisteren bij een gewone regeling van werkzaamheden het oude zeer der staking nog eens heeft opengehaald.

Ik heb niet beweerd, dat de leden van den tegenwoordigen Kolonialen Raad werktuigen zijn in handen van den Gouverneur. Ik heb alleen gezegd, dat het voor de hand lag, dat de Gouverneur, waar hij bij het verkiezen der leden van den Kolonialen Raad geheel vrij was en zich niet aan een voordracht van dien Raad zelf behoefde te houden, daarvoor personen natuurlijk heeft genomen, die ten aanzien van de richting welke men in het belang der kolonie moet volgen, met hem van hetzelfde gevoelen zijn.

De Minister, die ook heeft gezegd, dat het beter ware geweest de quaestie van den Kolonialen Raad te laten rusten, heeft tevens verklaard, dat hij den eersten indruk, welke hij daaromtrent weergaf, heeft geput uit het Voorloopig Verslag over de inkomstenbelasting. Ik heb dat Verslag zelf niet bij mij, maar wel uittreksels daaruit en daarin lees ik, dat de leden van den beginne af zich bereid hadden verklaard mede te werken aan het tot stand brengen der inkomstenbelasting De heer Maduro, die gebleven is, heeft zich in dienzelfden geest uitgelaten.

Wat de districtmeesters betreft, zegt de de Minister, dat deze post thans op de begrooting is gebracht, zonder dat de Koloniale Raad daar tegen zich heeft verklaard.

Ik dacht anders, Mijnheer de Voorzitter, dat die regeling al van verleden jaar dateerde. Toen is bij Nota van Wijziging de post op de begrooting gebracht, nadat de verordening voor de districtmeesters door den vorigen Kolonialen Raad met algemeene stemmen was verworpen. Intusschen heb ik niet gezegd en zou ik niet gaarne zeggen, dat de Koloniale Raad gelijk heeft en de Gouverneur ongelijk of omgekeerd. Ik doe dit ook niet ten opzichte van de topographische opname en de triangulatie, noch van de detacheering. Ik meen alleen, dat hieronder onderwerpen waren van te geringen omvang om daarbij zijn gelijk door te zetten tegenover een wettig genomen beslissing van den Kolonialen Raad. Ik neem daarvan geen woord terug en blijf er bij, dat men niet in kleinigheden zoo moet doordrijven.

Wat de zuinigheid betreft, heb ik niet geklaagd, dat de Gouverneur geen zuinigheid betracht, maar heb gezegd, dat wij in die richting weinig kunnen verwachten, nadat de Gouverneur op het aandringen van den Minister tot zuinigheid heeft gezegd, dat van vereenvoudiging van de bestuursinrichting geen sprake kan zijn. Daarom heb ik Zijn Excellentie gevraagd of hij niet voor Curaçao zou kunnen uitlokken wat voor Suriname is geschied, namelijk het instellen van een bezuiniginscommissie met zoo ruime bevoegdheid als in Suriname. Ik geloof hiermede het middel te hebben aangewezen, dat door de Regeering moet worden toegepast.

De heer van Kol: Mijnheer de Voorzitter! Ik ontzeg den heer van Vuuren het recht om te beweren, dat ik hier de antithese zou hebben ter sprake gebracht, daar ik niets anders heb gedaan dan in een kort woord formuleeren wat iedereen weet en gevoelt. Durft de heer van Vuuren tegenspreken, dat het gansche verzet tegen den Gouverneur uitgaat van zijn geloofsgenooten; dat de bladen die hem sinds enkele jaren bestrijden, uitgaan van katholieke zijde en door katholieke priesters worden geschreven; dat het voortdurend daarbij gold katholieke belangen en subsidiën voor katholieke scholen, ja, dat men zelfs getracht heeft de schoolquaestie, die daar nog niet bestond, als twistap-

pel onder de bevolking te werpen? Had ik daarom al of niet het recht om van een „katholieke actie” te spreken?

Rekening houden met de katholieke gevoelens, dat heb ik altijd gedaan en reeds persoonlijke redenen zouden mij daartoe nopen. En telkenmale dat ik getracht heb verbeteringen te verkrijgen voor de groote massa der bevolking, lette ik daardoor op de billijke belangen der Katholieken, die de groote meerderheid der inwoners uitmaken. Ten aanzien van de subsidiën voor scholen hebben mijn partijgenoot ter Laan en ik zulk een verdraagzame houding aangenomen, dat deze wellicht verder ging dan sommigen in mijn partij gewenscht achtten. Maar is ook hierbij niet gebleken dat bij deze Katholieke actie den doorslag werd gegeven door geldelijke, dus materieele belangen, in het bijzonder de belangen van de Katholieke priesters?

Toen ik enkele jaren geleden gememoreerd heb, dat 30 jaren lang, vóór 1897, in deze Kamer slechts bij uitzondering bij de begrooting van Curaçao het woord is gevoerd, bleek het dat dit bijna alleen Katholieke Kamerleden waren, doch dan altijd om meer subsidies te verkrijgen voor hun verschillende inrichtingen, niet het minst voor scholen. Daarom deed het mij genoegen, dat de heer van Vuuren de eerste hunner is, die eindelijk ook eens de algemeene belangen der kolonie wil onder de oogen zien.

Wat de quaestie van den Kolonialen Raad betreft, de vrede was hersteld, de rust was teruggekeerd, en als hij werkelijk de gemoederen „niet wilde verontrusten” had hij nooit moeten spreken zooals hij heden heeft gedaan.

Er was geen enkele reden van algemeen belang om rust en vrede te verstoren, hetgeen door zijn woorden kan geschieden.

Ik wil het hierbij laten, daar de verschillende toezeggingen van den Minister mij bevredigd hebben en ik meen daarvan nu eerst de resultaten te moeten afwachten.

De heer Fock: Minister van Koloniën: Nog een kort antwoord aan den geachten afgevaardigde den heer van Vuuren. Deze wenscht, dat ik bij den Gouverneur er op zal aandringen, dat een bezuinigingscommissie zal worden ingesteld, om te trachten aldus bezuiniging te verkrijgen. Wanneer de Gouverneur meent, dat een dergelijke commissie noodig is, dan zal hij zeker wel zoon'n commissie instellen, maar ik geloof niet, dat er voor mij aanleiding is om bij den Gouverneur op het instellen van een dergelijke commissie aan te dringen. En ik weet niet, of een dergelijke commissie wel altijd tot een resultaat leidt.

De Gouverneur en zijn voorgangers, die de zaak ernstig hebben bestudeerd en overwogen wat er te doen viel ten aanzien van de bezuinigingen, die werden aangegeven, zijn daarbij steeds tot de conclusie gekomen, dat geen bezuiniging kan worden aangebracht, wijl hetgeen men wenschte te veranderen niet zou leiden tot bezuiniging, maar het tegendeel van dien zou ten gevolge hebben.

Wanneer nu door den Gouverneur, en ook door het Opperbestuur, hier is afgeweken van het advies van den Kolonialen Raad, dan is dat geschied op punten van belang, waartoe zeker moet worden gerekend de triangulatie, die voor den landbouw van zeer veel gewicht is. En wat betreft de detacheering van de ambtenaren heb ik daar straks reeds de bedoeling daarvan aangegeven, terwijl die detacheering voor de ambtenaren goede resultaten heeft gehad.

Ik kom thans niet verder terug op de quaestie van den Kolonialen Raad, maar beveel den geachten afgevaardigde nogmaals aan het Voorloopig Verslag van 30 Augustus 1905 nog eens te lezen; hij zal dan zien, dat er werkelijk alle reden was voor mijn uiting verleden jaar in de Eerste Kamer.”

De algemeene beraadslaging wordt gesloten.

CORRESPONDENTIE.

Bonaire.

Playa 31 Dec.

Het jaar heeft hier op zijn laatste dagen, gisteren Zondag 30 Dec., nog een ongeluk aangebracht. De „Hilda” is in den nacht van Zaterdag op Zondag ten Oosten van Bonaire aan splinters geslagen. Van de 10 opvarenden is de schoonbroeder van den kapitein verdronken. Deze bark was 14 dagen geleden (19 Dec.) met mest geladen van Curaçao naar Barbados vertrokken, maar onderweg kreeg men averij en wilde weer naar Curaçao terugkeeren. De bemanning is hier aangekomen en verblijft op een bark van dezelfde company, die hier de masten komt halen van de in October gestrande bark „Belle”.

De overige bemanning hadden alleen eenige schrammen, van bijzonder letsel heb ik niets gehoord ten minste.

Het vergaan van de „Hilda” wordt toegeschreven aan misbruik van sterken drank.

— De Kerstdagen zijn hier ook rustig doorgebracht. Bijzondere wanordelijkheden hadden hier niet plaats moge de rest ook zoo zijn.

Ingezonden Stukken.

VERSCHIL VAN OPVATTING.

In de „Curaçaosche Courant” van Vrijdag den 28sten December 1906, las ik het volgende:

„De verhouding van de regeeringen van Frankrijk, Spanje en Duitschland tot het Vaticaan is eene quaestie, die in het eene land meer, in de anderen minder, groote moeilijkheden in het leven roept; zoo het Vaticaan een onverzoenlijke houding mocht willen voortzetten, zullen die moeielijkheden meer en meer stijgen. De stoot, door de Fransche republikeinsche regeering gegeven om den invloed en de heerschappij van de geestelijkheid binnen zekere perken te houden, vindt weerklank in Spanje, het land, dat voorheen, handen en voeten gebonden, aan de geestelijkheid onderworpen was.”

Deze beschouwing, die de verwikkelingen in Frankrijk op eene onverzoenlijke houding van het Vaticaan en op de heerschappij van de geestelijkheid schuift, is minstens genomen wat éénzijdig. De opvatting der partij, die de bedoelde verwikkelingen van de andere zijde beschouwt is deze:

Daar de goddelijke Heiland het bestuur zijner Kerk aan Petrus en diens wettige opvolgers heeft opgedragen, zoo is de Paus verplicht dat bestuur in zijn geheel en in al zijne onderdeelen te handhaven. Komt nu eene regeering zich dat bestuur der Kerk aanmatigen en regelingen voorstellen die met dat door Christus ingestelde bestuur der Kerk in strijd zijn, dan kan en mag de Paus daarin niet toestemmen, maar behoort hij zijn rechten en die der Kerk te handhaven en te zeggen: „Non possumus”, wij kunnen niet, wij moeten God meer dan den menschen gehoorzamen. Wanneer de Paus aldus spreekt en handelt, dan is dat niet: een onverzoenlijke houding aannemen, maar zijne rechten verdedigen en zijn plicht betrachten.

Zoo ook met betrekking tot den stoot, door de Fransche republikeinsche regeering gegeven om den invloed en de heerschappij van de geestelijkheid binnen zekere perken te houden. De opvatting van hen, die de agitatie in Frankrijk van een anderen kant beschouwen is deze: dat de regeering van Frankrijk God en Zijnen Christus uit de maatschappij tracht te verbannen en een puur heidendom op het oog heeft. Daar behoeft dus nog geen sprake te zijn van „den invloed en de heerschappij van de geestelijkheid binnen zekere perken te houden,” maar iedere wettige en plichtmatige handeling der geestelijkheid is, hoe rechtvaardig en loffelijk ook, in de oogen der tegenwoordige Fransche regeering een gruwel, omdat zij zelf over God en Christus en zijne Kerk alleen heerschen wil.

B.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Scheepvaart.

Van 16—31 Dec. liepen onze haven binnen:

Stoombooten	18
Goeletten	19
Bijlanders	13
Brik	1
Totaal	51 schepen.

Dat maakt dus met de 47 schepen, gedurende de eerste helft van December binnengeloopen, een geheel van 98 schepen.

De beweging onzer scheepvaart was gedurende het vorige jaar als volgt:

Januari	95	schepen.
Februari	112	„
Maart	110	„
April	103	„
Mei	112	„
Juni	96	„
Juli	127	„
Augustus	117	„
September	124	„
October	90	„
November	108	„
December	98	„
Totaal	1292	„

tegen 1344 gedurende 1905, 1367 in 1904 en 1567 in 1903.

Tot onze niet geringe vreugde zagen wij gisteren in *De Cur. Cour.* de volgende mededeeling van de Kamer van koophandel en Nijverheid:

„Ingevolge beschikking van den President van Venezuela is den 21ᵉ. December bepaald, dat zoowel de invoer van buitenlandsche goederen als de uitvoer van producten van het land uitsluitend in schepen van niet minder dan 20 ton plaats mag hebben. Aan de Administrateurs van de Douanes en de Consuls der Republiek is voorgeschreven, geene schepen van minder registermaat dan de vastgestelde uit te klaren.

Het besluit van den 29ᵉ. Mei 1905 betreffende deze aangelegenheid is ingetrokken.

Koloniale Stoomvaartdienst.

Wijziging in het vaarplan van het Stoomschip „Christiansted” voor de maand Januari.

Van Curaçao, Maandag, den 7n., nm.
„ Bonaire, Dinsdag, „ 8n., vm. 10 uur
„ Curaçao, Dinsdag, „ 8n., nm.
„ Aruba, Woensdag, „ 9n., nm.
„ Curaçao, Donderdag „10n., vm. 8 uur.
„ Bonaire, Donderdag, „10n., nm. naar St. Thomas en verdere eilanden volgens het vastgesteld Vaarplan.

Verladingen naar de Bovenwindsche eilanden moeten plaats vinden uiterlijk op maandag den 7n. dezer.

Verlof.

Naar wij vernemen, zal Dr. J. van Hall tegen half Januari naar Nederland vertrekken met drie maanden verlof wegens familieaangelegenheden.

De Surinamer

Vlug.

Toen Zondagmorgen de *Christiansted* uitstoomde, zette zij eerst koers naar de St. Michielsbaai om, op verzoek der agenten, de schoener *Curazua* te gaan helpen, welke reeds 11 dagen onderweg was van Rio Hacha naar Curaçao. Naar een weinig meer haast werd sterk verlangd, aangezien er 60 stuks vee aan boord waren, waarvan reeds eenige waren bezweken. De *Christiansted* nam de *Curazua* op sleeptouw en zoo ging het vlug tot even voorbij de haven, waar de *Chistiansted* de schoener losliet. De zeilen werden geheschen en onder een flinke bries met den stroom mede werd de haven ingestevend. Toen alle zeilen gereefd waren lag de schoener weer stil tusschen de beide forten. Fluks werd de stoombarkas van de *Kortenaer* ter hulp geroepen en nu lag het schip vlug langs de kade gemeerd, zoodat men spoedig voor de beesten kon zorgen. Den volgenden dag waren er toch nog drie gestorven.

Langzaam.

Woensdagmorgen kwam een engelsche driemaster zwaar met hout beladen op onze haven aan en liet alle zeilen vallen bij den ingang daarvan. Uren en uren werd er getobd en hard gewerkt aan den kaapstander alvorens het schip eindelijk tot bij de brug kwam te liggen. In den namiddag werd hetzelfde gezeur weer voortgezet, totdat het schip op zijn plaats lag.

Gered.

Woensdag tegen den avond was een zekere JOHANNES HENRIQUEZ afkomstig van San Wilibrordo, bezig uit een pontje een paar zware balen met sigaretten te lossen voor het huis *La Casa Rosada*. Plotseling valt de man voorover en in het water, en zakt onmiddelijk in de diepte. De heer C. N. WINKEL bedenkt zich geen oogenblik maar springt hem aanstonds, gekleed en al, na en heeft de voldoening den man weer behouden aan wal te brengen, ofschoon deze reeds zeer veel water had ingenomen en niet beter dacht, dan dat hij reddeloos verloren was. Weer aan wal gekomen bespeurt de heer WINKEL, dat hij een kostbaren ring miste, zeker hem van den vinger gegleden gedurende de redding. Den volgenden dag werd door een matroos van het oorlogsschip *Kortenaer*, en door eenige Curaçaosche jongens daar ter plaatse gedoken en eindelijk na verscheidene uren slaagde men er in den ring te vinden. De dappere duikers werden door den Heer WINKEL royaal beloond.

Koloniale Raad.

Woensdagavond, 9 Januari, is er een openbare zitting van den Kolonialen Raad.

Te behandelen onderwerpen: Ingekomen stukken.

Onder dagteekening van 2 Januari heeft de Gouverneur den Raad aangeboden een Ontwerp-Verordening tot wijziging van art. 2. 3e alinea, der verordening, regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao, vastgesteld den 6e October 1906.

Of dit Ontwerp Woensdagavond reeds in publieke behandeling komt weten wij nog niet.

Dankbetuiging.

Van de heeren RIVAS & FENSOHN, agenten der Royal Mail ontvingen wij in dank een wandkalender voor het jaar 1907.

La Casa Rosada, een miniatuurblad van de heeren C. WINKEL & ZONEN, een aardige reclame voor hun huis, was ons zeer welkom. Met vreugde begroeten wij den nieuwen Collega en hopen, dat hij ons nog meermalen kome bezoeken.

Muziek.

Woensdag a. s. zal de militaire kapel weder een uitvoering geven in de kiosk „Wilhelmina" op het Molenplein aan de Overzijde. Met zeer veel genoegen deelen wij hier mede het keurig program, waarin drie eerste uitvoeringen opnieuw getuigenis afleggen van de groote activiteit en volhardenden lust tot instudeeren onzer Kapel. Wij hopen dat het publiek dezen toewijdenden ijver zal weten te appreciëeren. Uit ondervinding weet men reeds, dat iedere uitvoering steeds nieuw genot bracht, en Woensdagavond krijgen wij weer drie nieuwe stukken te hooren. Wij wenschen den wakkeren Directeur en zijn onvermoeiden muzikanten veel succes met deze uitvoering.

1. Noblesse oblige, Pas Red, L. Pivet.
2. La fille du Tambour Major-fantaisie.................... Offenbach.
3. Les Fleurs, valse............ E. Waldteufel.
4. Le secret de Margot, ouverture (1e. uit.)........... P. André.
5. Casa Nova, marsch (1e uit) F. Petit.
6. La fille du Regiment. fantaisie............................., Donizetti,
7. Pistonette, Polka pour piston (1e uit.)............. E. Mullot.
8. Fehrbelliener Reitermarsch Henrion.

Ingezonden Mededeelingen.

Advertentien.

Drukker:
ALFREDO F SINTIAGO